

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Психолого-педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи**

«До захисту допущено»
«___» _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____
«___» _____ 2024 р.

**СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ
СУЧАСНИХ ЗМІ ЯК ГРОМАДСЬКИХ ІНСТИТУТІВ**

Кваліфікаційна робота
студента групи СПм-2023
ступінь вищої освіти «магістр»
психолого-педагогічний факультет
спеціальності 011

Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма
«Соціально-педагогічна робота з
дітьми та молоддю»

Кокори Валерія Віталійовича

Керівник: кандидат пед. наук,
доцент кафедри соціальної
педагогіки та соціальної роботи

Шимко Ія Миколаївна

Оцінка:

Національна шкала: _____

Шкала ECTS ____ Кількість балів ____

Голова ЕК _____

(підпис)(прізвище та ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис)(прізвище та ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис)(прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Кокора Валерій Віталійович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав і не одержував недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело. Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ ЗМІ	8
1.1. Теоретичний аналіз сучасних досліджень з питань соціалізації молоді засобами ЗМІ.....	8
1.2. Характеристика сучасної молоді в Україні	13
1.3. Вплив ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах війни.....	15
1.4. Роль Сучасних ЗМІ як громадських інститутів в суспільстві.....	21
Висновки до першого розділу.....	26
РОЗДІЛ 2. ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВПЛИВУ ЗМІ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ МОЛОДІ	27
2.1. Обґрунтування педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію молоді.....	27
2.2. Розробка діагностики педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію молоді.....	30
2.3. Результати діагностики педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію молоді.....	33
Висновки до другого розділу.....	35
РОЗДІЛ 3. ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ ЗМІ	36
3.1. Соціально-педагогічна програма формування культури сучасної молоді під впливом ЗМІ.....	36
3.2. Методичні рекомендації вчителям та батькам щодо умов формування культури поведінки в інтернеті у дітей і молоді.....	39
Висновки до третього розділу.....	40
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42

Перелік умовних скорочень

ЛГБТ+-спільнота - це об'єднання людей, існування яких може не задовольняти традиційні уявлення

WWE - це американська промоутерська компанія

ЮНІСЕФ - Міжнародний дитячий екстрений фонд Об'єднаних Націй

ЗМІ - засоби масової інформації

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні питання соціалізації молоді під впливом засобів масової інформації (ЗМІ) стає все більш актуальним. ЗМІ включають пресу (класичні: книги, газети і журнали), телебачення, інтернет, соц.мережі і навіть кіно. Вони впливають на формування загальних цінностей, норм та установок у молоді. Також можуть впливати на сприйняття світу та сприяти адаптації до суспільства. В сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства, питання впливу ЗМІ на соціалізацію молоді набуває особливої значущості й гостроти, так як її використання нашою молоддю дає бажані результати для тих політиків та медіа-магнатів, які її застосовують. Звісно, виникає цілком закономірне запитання: чому ЗМІ завойовують такий авторитет серед певних верств населення, особливо серед молоді? Чому ж їм вірять мільйони людей? Чому в умовах множинності інформації певні інформаційні моделі комунікації ЗМІ є однією з найбільш затребуваних, впливових в комунікативному просторі та як саме цьому може зарадити соц-пед підхід в аспектах впливу на соціалізацію молоді ?

Багато українських й західних наукових діячів детально досліджували проблему соціалізації молоді під впливом сучасних ЗМІ.

Так у своїх працях Виноградова О.В., М.Пірен намагались активно досліджувати питання соціалізації молоді в мирний час. Вони довели вплив різних факторів на соціалізацію молоді, у т.ч. макросередовища через ЗМІ.

Роботи І. Волосевич, К. Суятинова розкривають питання соціалізації молоді в воєнний стан, але вони не стосуються впливу ЗМІ на соціалізацію. У той час корисними для нас є врахування особливостей воєнного стану на розвиток молоді, як то ці події залишили свій відбиток на вразливій підлітковій психіці, а не до кінця прожиті травмуючі ситуації і далі можуть

впливати на поведінку молоді, перешкоджаючи їх соціалізації до нових соціальних умов.

В дослідженнях UNICEF, а саме у працях С.Савченко, О. Караман розкрито вплив соціальних мереж і самої війни на соціалізацію молоді. Вони показують загальну картину впливу ЗМІ на молоде покоління в воєнних умовах, але вони не враховують також особливості впливу ЗМІ на соціалізацію молоді в воєнний стан.

ЗМІ як громадський інститут розглядалися в роботах Р. Пилипчук. Вони доводять, що тема дослідження соціалізації молоді під впливом ЗМІ як громадського та соціального інституту є актуальною і своєчасною, оскільки: українська молодь переживає складний період, який пов'язаний з військовою агресією з боку країни-агресора, трансформацією політичних інститутів, пандемією. Зазначені наукові діячі досліджували формування соціалізації молоді під впливом медіа та соц-мереж у воєнний час.

Тому в сучасних умовах гостро постає необхідність з'ясувати феномен впливу ЗМІ, яким довіряють молоді люди, соціалізація котрих може змінюватись, в залежності від дієвих інформаційних рушіїв медіа-ресурсів.

Метою дослідження є — теоретико-методологічне обґрунтування впливу ЗМІ на соціалізацію учнівської молоді і корекція цього процесу.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- 1.) Проаналізувати стан досліджень впливу ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах воєнного стану.
- 2.) Виявити вплив ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах війни.
- 3.) Конкретизувати роль і сутність ЗМІ як соціального і громадського інституту в умовах війни для соціалізації молоді.
- 4.) Розробити комплексно-цільову програму корекції впливу ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах війни та виявити її ефективність.
- 5.) Надати методичні рекомендації соціальним педагогам щодо корекції впливу ЗМІ на соціалізацію молоді.

Об'єкт дослідження — соціалізація особистості молоді під час воєнного стану.

Предмет дослідження — вплив ЗМІ як соціального і громадського інституту на соціалізацію молоді в воєнний стан.

Методологічна основа дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи, для розуміння наукових теорій і підходів щодо ЗМІ та її впливу на соціалізацію молоді, використані такі загальнонаукові методи: теоретичний аналіз наукової літератури і засобів масової комунікації; узагальнення; дедукція та індукція; абстрагування; синтез наукових ідей і поглядів; критичний і порівняльний аналіз, соціально-педагогічний експеримент. Для збирання емпіричних даних щодо досліджуваної проблеми впливу ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах війни. використані: усні та письмові опитування, методи математичної статистики, спостереження, інтерв'ю.

Наукова новизна дослідження виявляється в ряді аспектів:

Теоретична значущість кваліфікаційної роботи полягає в уточненні особливостей соціалізації молоді під впливом ЗМІ та їх засобів/моделей впливу в умовах повномасштабної війни.

Практичне значення кваліфікаційної роботи визначається отриманням емпіричних даних щодо впливу ЗМІ на свідомість і поведінку молоді в умовах повномасштабної війни, які доцільно використовуватимуться в *педагогічних, психологічних та соціологічних* працях і слугуватимуть джерелом для упередження від негативних наслідків/факторів цих впливів на молодь.

Джерельною базою дослідження теми є комплекс наукових, методичних та нормативних матеріалів, що відображають різні аспекти означеної проблеми.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження було висвітлено на Всеукраїнській науково-практичній конференції з

міжнародною участю. Кривий Ріг : КДПУ ; Полтава : ЛНУ імені Тараса Шевченка. Кокора В., Трубавіна І. «Вплив сучасних ЗМІ на соціалізацію сучасної молоді».

Матеріали дослідження було висвітлено на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю. Кривий Ріг: КДПУ; Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Кокора В., Шимко І. «Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях».

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 25 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ ЗМІ

1.1. Теоретичний аналіз сучасних досліджень з питань соціалізації молоді засобами ЗМІ

Сучасні дослідження з питань соціалізації молоді засобами ЗМІ включають різні аспекти.

Ми вивчали дослідження з теми за такими напрямками:

- **Поняття соціалізації молоді ;**
- **Сутність, види та вплив ЗМІ на соціалізацію молоді ;**
- **Соціалізація молоді в умовах воєнного стану .**

Так поняття соціалізації молоді досліджував Т.Г. Прохоренко у своїй праці «Соціалізація молоді в інформаційному суспільстві», присвячене вивченню особливостей соціалізації молоді в інформаційному суспільстві під впливом ЗМІ. Сьогодні розвиток сучасних телекомунікаційних технологій розширює соціалізаційний простір молодого покоління, змінюючи роль і значення традиційних інститутів. Процеси інформатизації позначаються на всьому спектрі суспільних процесів, розвитку підлітка, стосуються як вирішення багатьох сучасних проблем, так і появи нових у сучасної молоді, що і досліджували І.С. Волохіна, І.М.Шимко у своїй праці «Технології формування безпечної поведінки підлітків в інтернет-мережі» [6]. Рушії інформатизації ЗМІ суттєво впливають на механізми соціалізації молодого покоління, змінюючи уявлення про роль і значення традиційних інститутів у

соціалізаційному просторі суспільства, приводячи до появи нових каналів соціалізації, створюючи нові проблеми та ризики. Значна актуальність вказаної проблематики обумовлена також тим, що молодь має життєву перспективу, на відміну від інших соціально-демографічних груп. Тому формування системи її цінностей, життєвих планів і стратегій поведінки сьогодні стає прообразом майбутнього світу завтра.

У дослідженні сутності, видів та впливу ЗМІ на соціалізацію молоді Педич Д.І. у своїй праці акцентує увагу на тому, що соціальні мережі інтернет-павутини безумовно відображають стан, рівень культурних цінностей, які головним чином впливають на зміст інформації, розміщеної в мережі. І низька якість цього змісту – проблема не Інтернету, а суспільства – проблема конкретних людей і соціальних груп, які ним користуються. Віртуальний світ дає ілюзію свободи для вираження своїх емоцій, почуттів, життєвих позицій, настроїв, поглядів, подолання різноманітних внутрішніх і зовнішніх конфліктів, виникаючих в реальному житті в родинних стосунках, відносинах з однолітками. Соціальні мережі відсувають на другий план родину, школу, друзів, займають провідну позицію в процесі соціалізації молоді та мають вплив на ціннісні орієнтації молодої особи.

Картина соціалізації нашої молоді також може бути розглянута як двосторонній процес. З одного боку, індивід засвоює певний соціальний досвід та входить у середу, яку джерела ЗМІ також трактують. З іншого, людина своєю діяльністю впливає на соціальне середовище, до якого входить. Саме цей процес формування впливу мас-медіа на молодь зображений на рис.1.1. «Класифікація соціальних функцій впливу ЗМІ».

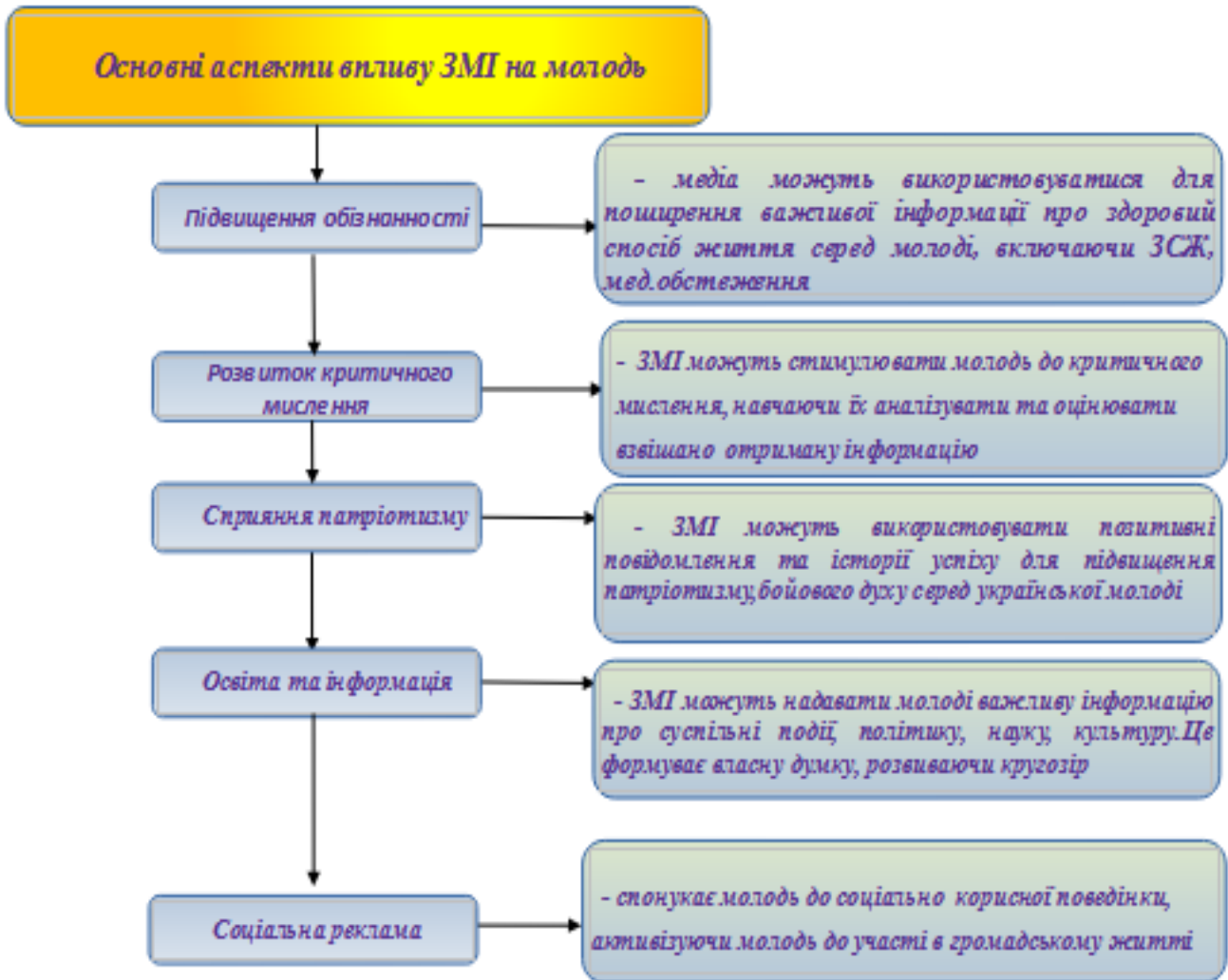

Рис.1.1. Класифікація соціальних функцій впливу ЗМІ
 [Розроблено автором за джерелом [5]]

Алгоритми впливу ЗМІ на молодь

- 1. Сприяння громадській активності:** Соціальні медіа можуть надати інструменти для сприяння громадянській активності, що сприяє здоровому способу життя молоді.
- 3. Вплив на громадську думку:** ЗМІ можуть формувати громадську думку, впливаючи на ставлення молоді до здорового способу життя.
- 4. Освіта та інформація:** Допомогає молоді бути в курсі подій та формувати власну думку.
- 5. Сприяння позитивним змінам:** ЗМІ можуть сприяти позитивним змінам в суспільстві, що психологічно впливає на молоде покоління, сприяючи течії соціального активізму по унормуванню прав людини, що зображено на рис 1.2.

Рис. 1.2. Соціальні активісти «Keep Calm and Fight Corruption». Фото: Андрій Крепкіх / ПРООН в Україні [3]

Соціалізація сучасної молоді в нашому українському суспільстві - це комплексний процес та результат засвоєння людиною соціально-культурного досвіду (знань, цінностей, норм, моралі, традицій тощо) на основі її діяльності, спілкування і відносин. Це обов'язковий фактор розвитку особистості, коли мова йде про молоде покоління від 14 до 35 років.

Головні етапи соціалізації особистості молоді включають процес засвоєння і активне відтворення отриманого соціального досвіду того суспільства, до якого вона має належати.

Соціалізація також може бути розглянута як двосторонній процес. З одного боку, індивід засвоює певний соціальний досвід та входить у середу соціуму. З іншого, людина своєю діяльністю впливає на соціальне середовище, до якого входить. Важливо зазначити, що процес соціалізації залежить від безлічі факторів: оточуючих людей (їх вік, інтелектуальний рівень тощо), власного досвіду людини, особливостей «довкілля», виховання, культури.

Соціалізація молоді включає засвоєння і активне відтворення людиною соціального досвіду того суспільства, до якого вона належить. Цей процес включає засвоєння і активне відтворення людиною соціального досвіду того суспільства, до якого вона належить. Важливим завданням соціалізації є набуття соціальних якостей, розвиток особистості і її суб'єктності, здатність до соціальної творчості, які необхідні для соціального розвитку особистості. Соціалізацію молоді в умовах воєнного стану досліджували І. Волосевич, І. Когут, Т. Жерьобкіна, Ю. Назаренко у своїй праці «Вплив війни на молодь України», присвячене психологічній допомозі та просвітницькій діяльності щодо підтримки фізичного і психічного здоров'я молоді, поширення інформації про можливості перекваліфікації, працевлаштування та відкриття власної справи, залучення молоді до процесів відновлення, громадянської, політичної діяльності, волонтерства, антидискримінаційні кампанії — можуть здійснюватися, зокрема на базі молодіжних центрів та молодіжних організацій.

Отже, соціалізація сучасної молоді, в умовах воєнного стану, є психологічним викликом для них самих, адже вони проводять більшу частину свого часу у соц-мережах, які не завжди є надійними джерелами, через що

потрібно акцентувати увагу на їх інформаційній обізнаності. Це важливо, бо під впливом ЗМІ у молоді виникає зміна в адаптації, а саме: світогляд, поведінка, життєві орієнтири й взаємодія з близькими та оточуючими їх людьми.

1.2. Характеристика сучасної молоді в Україні

Сучасна українська молодь, як вікова група, згідно зі статтею 1 Закону України «Про молодь», молодий вік - це громадяни України віком від 14 до 35 років, має свої особливості, які відрізняють її від попередніх поколінь. Сучасна молодь в Україні істотно відрізняється у своїх уподобаннях та інтересах від молоді, що була 10-20 років тому. Це нове покоління, що зросло при нових економічних, соціальних та політичних умовах. Брак живого спілкування є однією з рис сучасної молоді. Вони часто використовують соціальні мережі та месенджери для спілкування. Технології та глобалізація вимагають від молоді швидкої адаптації до змін на тлі війни.

Політичні інтереси та вподобання сучасної української молоді на фоні війни :

— Молодь в Україні вірить у перемогу та готова долучатися до відбудови країни.

— Частка молоді, яка готова захищати інтереси України навіть зі зброєю, становить 39% .

Плани та нахили на майбутнє у сучасної української молоді:

— Більшість молоді не хоче переїжджати зі свого місця проживання, і лише 17% розглядають можливість переїзду.

— Ті, хто нині у Польщі, планують повернутися на Батьківщину після закінчення війни.

Загалом, сучасна молодь в Україні, в рамках своїх власних політичних інтересів, є активною, відкритою до нових можливостей та готовою долучатися до розвитку країни. Її вподобання, інтереси та плани варіюються, але загальний настрій сприятливий для позитивних змін.

Сучасна українська молодь найбільш прихильна до демократії, принаймні як цінності — 75%, порівняно з 51% серед старших поколінь. Молодь більш оптимістична щодо майбутнього і більш схильна до змін — частоті зміни роботи, міграції у межах країни та за межі країни. Але при цьому — не дуже цікавиться громадсько-політичним життям.

Музичний інтерес у сучасної української молоді до вітчизняних виконавців вражає. Серед молоді популярними виконавцями є А. Півоваров, український рок-гурт Hardkiss та Д.Дорофеева, а пісні їх на платформі Spotify мають мільйони прослуховувань.

Кіберспортивний інтерес нашої молоді доволі значний. На останньому чемпіонаті International 2024 (1.4.млн. глядачів у гранд-фіналі) інтернаціональна команда «TeamSpirit», за яку виступають два українські гравці — Іллі Yatoro Мулярчука і Мирослава Mira Колпакова, виіграла 1.15 млн.\$, з котрих 45% коштів пішли на підтримку ЗСУ.

Результати дослідження не виявили впливу територіальної близькості областей до зони бойових дій на показник УМІ. Наприклад, Харківська область, одна з прифронтових областей, продемонструвала високий рівень життєстійкості молоді, досягнувши 7,30 бала — вищого за загальний результат по Україні (7,10). Натомість Івано-Франківська область, яка розташована

поодаль від лінії фронту, показала відносно низький показник YMI порівняно з іншими областями, а саме 6,74 бала, що і зображено на рис 1.3.

Figure 5: YMI score, by region

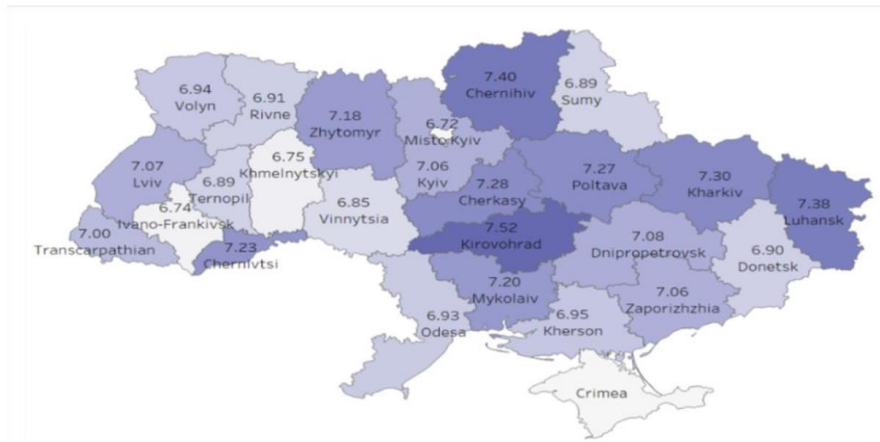

Рис.1.3.Індекс YMI / життєстійкості / наповнення життя молоді України [10]

Отож, де буде українська молодь і якою вона буде — залежить і від того, чи зможе Україна встигати за світовими темпами технологічного розвитку, які надалі тільки прискорюватимуться. У цих умовах найбільший виклик — забезпечити доступ до якісної освіти і створити умови, за яких молодь, яка бажає працювати у передових галузях та гідно заробляти, могла робити це в Україні.

1.3. Вплив ЗМІ на соціалізацію молоді

Сьогодні засоби масової інформації, ЗМІ, медіа — це потужні платформи збору, обробки та, звичайно, поширення інформації від локальних до масових аудиторій. Тут і телеканали, інформаційні служби, а також онлайн-видання з соц-мережами. І. Педич пропонує зосередитись на тих можливостях, які надає віртуальний життєвий простір, як соціальні мережі допомагають сучасній молоді найбільше реалізувати себе в реальному житті.

Вплив ЗМІ як фактору соціалізації - це макрофактор, тому що вони охоплюють широкий спектр взаємодій між медіа та суспільством, а саме:

— **Когнітивний розвиток:** ЗМІ можуть впливати на когнітивні та академічні навички, особливо у дітей та підлітків.

— **Поведінкові зміни:** Медіа можуть формувати просоціальну або агресивну поведінку, страхи та тривоги.

— **Соціальні норми:** ЗМІ відіграють роль у формуванні уявлень про гендерні ролі та стандарти краси.

— **Соціалізація через медіа:** Телебачення та інші форми медіа є важливими агентами соціалізації, які впливають на цінності, установки та поведінку.

Ці фактори вказують на значний вплив ЗМІ на формування індивідуальної та колективної свідомості.

Засобами впливу ЗМІ на соціалізацію молоді є:

— **Інформаційні кампанії:** ЗМІ можуть проводити спеціалізовані інформаційні кампанії, які спрямовані на молодь, щоб впливати на їхні погляди та поведінку.

- Освітні програми: Через телевізійні та радіопрограми, а також онлайн-платформи, ЗМІ можуть надавати освітній контент, який сприяє соціалізації молоді.
- Реклама та маркетинг: ЗМІ використовують рекламу та маркетингові стратегії для формування споживчих звичок та цінностей серед молоді.
- Публічні дебати та дискусії: ЗМІ можуть створювати платформу для публічних дебатів та дискусій, які дозволяють молоді висловлювати свої думки та формувати власні погляди.

Сучасна молодь активно користується онлайн-ЗМІ, які включають соціальні мережі (Discord, WhatsApp, Twitch, OnlyFans і т.д.), блоги та інші платформи для спілкування та отримання інформації. Вони віддають перевагу швидким та зручним способам доступу до новин та розваг.

За останнє десятиліття ЗМІ зазнали значних змін. Ось декілька ключових аспектів:

- 1. Цифрова трансформація:** ЗМІ все більше переходять в онлайн-простір, що змінює спосіб, яким ми споживаємо новини. Це включає в себе все, від онлайн-газет до соціальних медіа.
- 2. Соціальні медіа:** Соціальні медіа стали важливим каналом для поширення новин, що змінило спосіб, яким ми отримуємо та сприймаємо інформацію.
- 3. Фейкові новини:** З появою інтернету та соціальних медіа поширилися фейкові новини, що ставить під сумнів достовірність інформації.
- 4. Вплив політики:** ЗМІ стали інструментом політичного впливу та контролю. Наприклад, в Угорщині прихильники націоналістичного та консервативного прем'єр-міністра Віктора Орбана поступово взяли під контроль угорські незалежні ЗМІ.

5. Зміна мови ЗМІ: Мова ЗМІ також зазнала змін. Наприклад, газетна мова активно взаємодіє з рекламними та ораторськими текстами.

Рекомендації від UNICEF:

1. Поважати гідність і права української молоді.
2. Цікавитися інтересами молоді.
3. Акцентувати увагу на тому, щоб думки молоді були враховані відповідно до віку та ступеня зрілості.

Сьогодні українська молодь проводить багато часу на таких популярних платформах, як Youtube, Twitch, Discord, OnlyFans, де пропагують такі інклюзивні суб-культури ЛГБТ-меншинств. Реакція ж українських батьків на цю проблему може варіюватися в залежності від їхніх переконань, культурних цінностей та особистого ставлення до проблеми гендерних культурних стандартів, які медіа можуть нав'язувати їх дітям.

Кліповість подання посилює негативний зміст інформації, стає дуже сильним, дієвим механізмом міфологічного впливу. Звернемо увагу на те, що й, власне, поняття «мозаїчність» поступово стає вживаною міфологемою, перетворюється на «модне» поняття, яке охоче вживають журналісти навіть у не притаманних йому змістах, як-от «різноманітність», «хаотичність», «строкатість». Міфологізовані символи створюють у адресата хибне переконання.

Засоби масової інформації (ЗМІ) можуть впливати на психічне здоров'я молоді як позитивно, так і негативно. Давайте розглянемо це детальніше:

1. Позитивний вплив:

- **Освіта та інформація:** ЗМІ надають доступ до освітнього контенту, новин, наукових досліджень та інформації. Молодь може вчитися новому, розвивати свої знання та розуміння світу.
- **Соціальна свідомість:** ЗМІ піднімають свідомість про соціальні проблеми, права людини, екологію та інші важливі питання. Молодь може стати активними громадянами, виступати за справедливість та зміни.
- **Культурна різноманітність:** ЗМІ допомагають молоді відкривати різні культури, мови, музику та традиції та бути максимально толерантними по відношенню до інших.

2. Негативний вплив:

- **Емоційний стрес:** ЗМІ можуть викликати стрес через негативні новини, жахливі події або насильство. Це може впливати на психічний стан молоді.
- **Соціальна порівняння:** порівняння себе аналогічно до інших людей через соціальні мережі може негативно відобразитись на самооцінці та викликати депресію.
- **Залежність:** Якщо зловживати використанням інтернету, то це може призвести до залежності, на фоні відсутності регулярного «живого» спілкування.

Отже, ЗМІ можуть бути корисними для молоді, якщо їх використовувати розумно та критично, адже, аналізуючи інформацію з ЗМІ, важливо розуміти, що не все, що публікується, є об'єктивною правдою. Важливо збалансувати використання ЗМІ та свідомо вибирати контент, який сприяє психічному здоров'ю, жеттевим цінностям й орієнтирам.

1.4. Роль сучасних ЗМІ як громадських інститутів в суспільстві

ЗМІ, як громадські інститути в суспільстві, виконують функцію соціального контролю. Вони формують громадську думку, впроваджуючи в масову свідомість певні ідеї, цінності, норми, соціальні установки і зразки поведінки. Вони є важливим каналом комунікації, що забезпечує обмін інформацією та знаннями між різними сегментами суспільства.

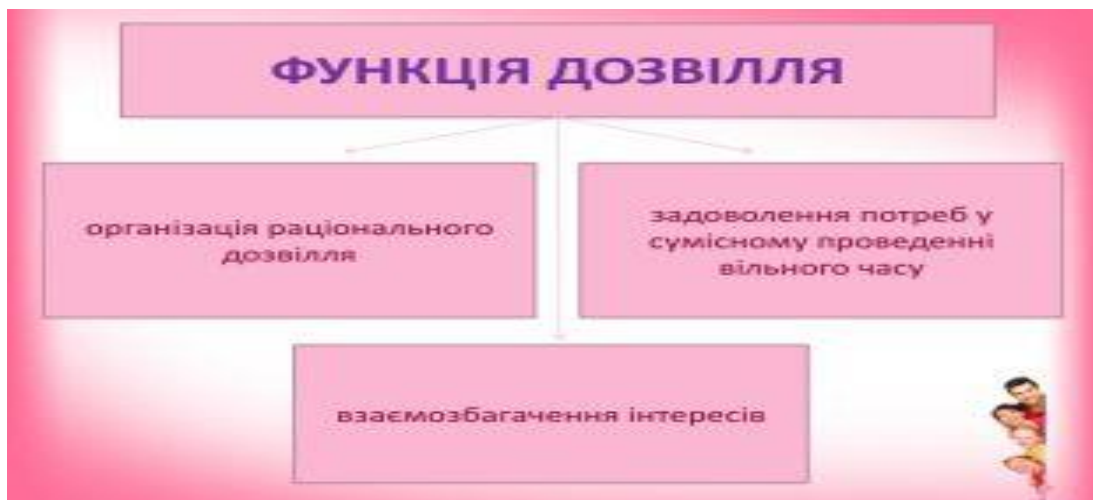

Рис.1.4. Схема реалізації соціальних функцій [9]

Функція розваги, як засіб соціалізації і сімейних цінностей, демонструє асеративну модель впливу на поведінку, змінювати погляди молоді, даючи їм бути відкритими до нового. Це може бути інформація у медіа пов'язана з кіберспортивними дисциплінами (КІБЕРСПОРТ), які доволі популярні серед молоді (League of Legends, Valorant і т.д), на чемпіонатах котрих виїграші зіставляють 150 млн. \$. Це дає зрозуміти, що подібне прийнято в суспільстві, кіберспорт об'єднує людей, тож сприяє соціалізації. Статистику рівня зацікавленості молоддю кіберспортом 2017-2024 зображено на рис. 1.5.

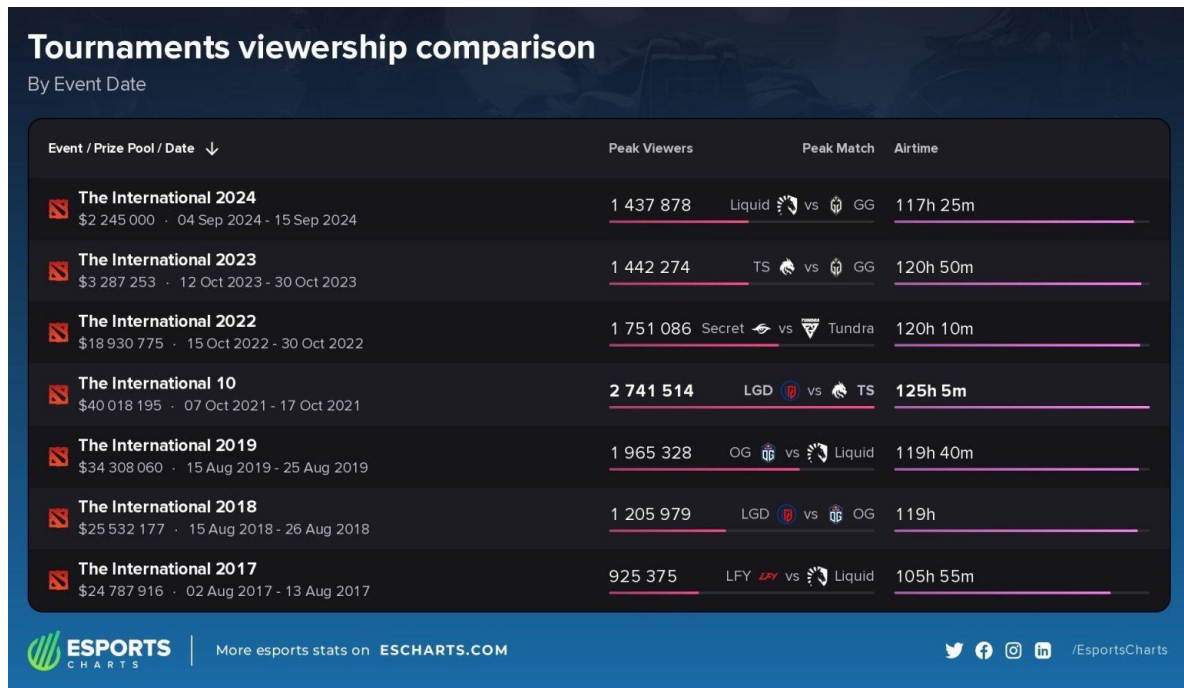

Рис.1.5.Статистика рівня зацікавленості молоддю кіберспортом 2017-2024 [17]

Функція контролю, як засіб соціалізації, у медіа-сфері демонструє запровадження механізму зворотнього зв'язку. Це визначає контроль як підсумкову стадію управлінської діяльності. Коли у популярній соц-мережі, як наприклад Facebook, потрібен так званий «фідбек» (зворотній зв'язок) з користувачами, саме це стає у нагоді, коли питання стосується якості того ж фан-сервісу (музики, відео), який активно переглядається в подібних мерераж активною молоддю. Рівень зацікавленості користувачів має підпадати під контроль, адже попит сприяє пропозиції. Тож це ніяк не гальмує, а скоріше сприяє соціалізації у віртуальній інтернет-павутині.

Інформаційна функція, як засіб соціалізації, у ЗМІ має аналітичний характер впливу на молодь, адже дозволяє аналізувати та розуміти інформацію, що надходить від ЗМІ. Вона допомагає виявляти тенденції, патерни та вплив ЗМІ на суспільство. Це доволі актуально на офіційний порталах/платформах, тому ж YouTube, Twitch, завдяки переглядам та «вподобайкам» генерується бажаний контент, який об'єднує, але й може гальмувати соціалізацію, адже люди різні, а популярні рекомендації, які надходять, можуть мати негативний

характер впливу на психологічний стан людини. Як приклад, відеоконтент жорстких боїв WWE (змішані єдиноборства) ламають несформовану психіку у молоді.

Функція формування громадської думки, як засіб соціалізації, пропонує публічне висловлювання думок. Так ЗМІ допомагають різним суспільним групам публічно висловлювати свої власні думки.

Це допомагає знаходити активних однодумців, формувати тим самим та представляти в громадськості свої глобальні інтереси. У тих же соц-мережах є вкладка «спільности/групи», які дійсно допомагають знайти подібних собі однодумців. Це може бути група присвячена кулінарному мистецтву, планувати так звані сходки/зібрання, якщо люди з одного міста, що ще більше об'єднує. Тож це дуже дієво сприяє соціалізації.

У ЗМІ самим яскравим механізмом і розповсюджувачем впливу на соціалізацію молоді - є соц-мережі. Сучасні соц-мережі (Discord, Twitch, WhatsApp і т.д.) для молоді є найбільш розповсюдженим і популярним засобом масової інформації . Експерти з UNICEF виокремлюють величезний їхній вплив на суспільне життя взагалі та на життя окремої людини, виокремлюють значущість і силу впливу електронних засобів комунікації, блискавичний порівняно з видавничою справою та пресою розвиток. Соц-мережі є найдоступнішим джерелом інформації серед засобів масової комунікації, воно дієво та ефективно інформує про події з усього світу. К.Леві-Строс акцентує увагу на міфологемах в інформаційному середовищі, а саме: надати логічну модель інформації для вирішення псевдо-протиріччя, що неможливо, якщо воно є реальним. Бріколаж (в контексті медіа - інтропретація існуючого в дещо «нове») виконує саме таку роль у сучасних соц-мережах.

Повторюваність у сучасних медіа поєднується з концептами, що нав'язуються умовному адресату. Їх відбір реалізовується без будь-якого чіткого принципу й зумовлюється саме повторюваністю. Фрагментарність, навіть розірваність, власне, мозаїчність сучасної інформаційної картини світу завдяки ЗМІ призводить до хаотизації свідомості молодого адресата інформації, що і зображено на рис. 1.6.

Рис.1.6. Структурно-динамічна модель переконуючого впливу [7]

Стереотипні міфоконспекти, які активно створює та повторює сучасна журналістика, на кшталт євроінтеграція, ринкова економіка, демократичні цінності, громадянське суспільство, свобода слова, європейські стандарти, незалежна журналістика, громадська позиція тощо, є наслідками конвенційної згоди, домовленості. У постійному вжитку так звана «джинса», що активно використовується в жовтій пресі, затирається в пам'яті. Концептуально використовуються журналістами як певні міфеми, зміст розмитий, що допускає будь-які тлумачення. Серед цікавих механізмів можна виділити ще візуальну образність та мозаїчність.

Специфіка візуальної образності для молоді характеризується насамперед мозаїчністю самого зображення, що складається з безлічі точок, конфігурацій чи сукупності колірних плям. Це є природною властивістю телевізійної комунікації як комунікації електронної. Техногенна сутність

телевізійного зображення, що створюється кожно мить електронним променем, найменшою мірою зрозуміла сприймає сигнали і тексти свідомості, що створює ілюзію тотожності штучного, синтезованого у символічних формах відображення фізичного, реального світу. Внаслідок цього нерозрізнення різних форм відбувається змішання ідеального та матеріального, при цьому зникає відмінність між чином та значенням. Це призводить до ситуації, коли пояснює образу, що має лише суб'єктивне значення, приписується об'єктивність, дійсне буття в зрозумілому, що і генерує міфологічні форми повсякденного свідомості.

Таким чином, вже через самий фактор техногенності ЗМІ у мережевих текстах криється джерело міфологізації масової свідомості у суспільних громадських інститутах. У свою чергу мозаїчність образотворчих форм веде до мозаїчності. смислів: телебачення, що збирає на екрані всі часи і простори відразу», зіштовхує події, породжуючи їх семантичний резонанс. Таким фрагментарним є відображення в інтернеті, соц-мережах та на телебаченні подієвого образу світу у щоденних інформаційних програмах, які так імпонують сьогодні нашій молоді.

Висновки до першого розділу

Сьогодні сучасні ЗМІ є різноманітними за формою подачі контенту, тому мають різний вплив на особистість молодої людини, як позитивний, так і негативний, а саме: з однієї сторони соціальні мережі допомагають зблизити людей, сприяють комунікації та обміну ідеями, а з іншої занадто велика кількість часу, витраченого на ЗМІ, може призвести до залежності та негативно вплинути на фізичне та психічне здоров'я, ЗМІ можуть поширювати недостовірну інформацію, фейки та спотворені факти, а насильство, негативні

новини та контент можуть впливати на психічний стан надалі тільки прискорюватимуться. З одного боку, індивід засвоює певний соціальний досвід та входить у середовище соціуму. З іншого, людина своєю діяльністю впливає на соціальне середовище, до якого входить. Важливо зазначити, що процес соціалізації залежить від безлічі факторів: оточуючих людей (їх вік, інтелектуальний рівень тощо), власного досвіду людини, особливостей «довкілля», виховання, культури в цілому, отож процеси інформатизації позначаються на всьому спектрі суспільних процесів, розвитку особи, стосуються як вирішення багатьох сучасних проблем, так і появи нових. Вони суттєво впливають на механізми соціалізації молодого покоління, змінюючи уявлення про роль і значення традиційних інститутів у соціалізаційному просторі суспільства, приводячи до появи нових каналів соціалізації, створюючи нові проблеми та ризики. Значна актуальність вказаної проблематики обумовлена також тим, що молодь має життєву перспективу, на відміну від інших соціально-демографічних груп. Тому формування системи її цінностей, життєвих планів і стратегій поведінки сьогодні стає прообразом майбутнього світу завтра.

РОЗДІЛ 2.

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ВПЛИВУ ЗМІ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ МОЛОДІ

2.1. Обґрунтування педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію молодого покоління

Актуалізація питання педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію сучасної молоді вимагає змістовності й об'єктивності, адже сьогодні українські педагоги, психологи та вчителі саме з негативним впливом медіасередовища пов'язують, з одного боку, порушення пізнавальних функцій та інтересів молоді, їхню інертність й інформаційну невибагливість, а з другого, — українські педагоги Максим Садовий та Олександр Костюкевич у своїй праці «Роль учителя в соціалізації учнів у сучасному інформаційному середовищі» [19]. відзначають відрив сучасної української молоді від реального життя (від природних дитячих обов'язків, передусім від навчання), втечу в уявний (штучний, віртуальний) світ інтернету, цифрових образів і фантазій, формування в дітей викривлених, хибних світоглядних настанов і цінностей, нечутливість до виховних впливів, збільшення випадків асоціальної поведінки, завдяки соц-мережам, де пропагуються різноманітні деструктивні навіювання казино, неформальних груп, аналогом яких є «Синій кит» (інтернет-культ самогубств). Йдеться й про те, що молодь стає агресивною, егоїстичною, відчуженою, схильною до таких «стимуляторів настрою», як інтернет-залежність, куріння, алкоголь, наркотики. Українські педагоги шкільних та вищих закладів, дитячі психологи і психіатри відзначають у зв'язку з цим зростання різних видів віртуальних «залежностей» (техногіпноз, комп'ютероманія тощо), де пропагують штучне

«одорослення» і ранню сексуалізацію дітей, неврологічні дисфункції («екранна епілепсія»), погіршення емоційно-психічного стану, порушення соціальних контактів, зростання тривоги й агресії, деструктивні особистісні зміни (діти стають жорстокими, байдужими до чужих страждань і болю), збільшення проявів «соціальної патології» (групова агресія, утворення деструктивних, «патологічних», «токсичних» груп тощо). У педагогічній медіаосвіті молоді акцентується й увагу на читанні. Останнім часом читання широко популяризується серед молоді. У зв'язку з цим набирають популярності телеграм- та ютуб-канали, що спеціалізуються на книжках, додатки, де можна створити власну бібліотеку, дедалі частіше організуються тематичні клуби, де оцінюються молоддю обрані джерела з тематики: кіберспорту, ІТ-технологій, інтерактивного кіно і т.д. Зокрема, на читацький вибір молодого покоління мають вплив нові фактори, які можна обговорити зі своїми однолітками, адже молодь зараз не обирає книги за принципом прийшов у книгарню — прочитав опис/спитав поради в консультанта — узяв. На вибір впливають інші чинники, зокрема соцмережі, які молодь активно любить використовувати. Особливо так званий BookTok почав набирати обертів. З'явилося визначення ТікТок-бестселер — щодо книг, відео про які набирають мільйонні перегляди, — розповідає авторка ютуб-каналу dollітературне Дар'я Карпенко, наголошуючи на медіаграмотності [рис 2.1].

Рис. 2.1. Алгоритми підняття рівня медіаграмотності [11]

Окрім того, до таких новинок пристосовуються видавництва, які слідкують за трендами та друкують «улюбленців аудиторії». І шанс, що їх перевидадуть, зростає. Тож, педагогічні умови, які можуть сприяти подоланню негативного впливу ЗМІ на соціалізацію молоді можна виокремити формування критичного ставлення, адже важливо навчити молодь аналізувати і критично сприймати інформацію з ЗМІ. Це допоможе їм розрізнити об'єктивну і «biased» (упереджену) інформацію та розуміти можливі наслідки. Далі слідують структуровані дискусії, а саме організовані обговорення на теми, пов'язані з ЗМІ, дозволяють молоді актуалізувати свої знання та розглянути різні точки зору. Наприклад, обговорення ролі гендерних стереотипів у ЗМІ може сприяти формуванню критичного мислення. Важлива й співпраця з батьками та вчителями, адже педагоги та батьки повинні спільно працювати, щоб навчити молодь розуміти, як ЗМІ впливають на їхнє світосприйняття. Родинні обговорення та уроки в школі можуть бути ефективними інструментами. Розвиток медіаграмотності: включення в навчальні програми тем, пов'язаних з медіа, допоможе молоді розуміти різні типи ЗМІ, їх функції та вплив на суспільство при підтримці позитивних моделей: ЗМІ можуть впливати на формування цінностей та ідеалів. Педагоги повинні активно пропонувати позитивні приклади, які сприяють розвитку молоді.

Отже, обґрунтування педагогічних умов впливу засобів масової інформації (ЗМІ) на соціалізацію молоді є важливим завданням, оскільки воно сприяє їх здоровому розвитку та формуванню особистості. Саме цьому сьогодні мають сприяти соціально-педагогічні умови подолання негативного впливу ЗМІ на соціалізацію підлітків, а саме: інформування підлітків, їх батьків, вчителів щодо негативних наслідків впливу ЗМІ. Все це позитивно сприятиме на формування критичного ставлення молоді до засобів масової інформації, актуалізація в системі орієнтирів молодого покоління в питаннях

загальнолюдських цінностей і сприяння розвитку їхніх комунікативних умінь та навичок.

2.2. Розробка діагностики педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію сучасної молоді

Важливість розробки діагностики педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію сучасної молоді обумовлена кількома факторами, як зростаючий вплив ЗМІ: у сучасному світі ЗМІ має великий вплив на формування світогляду людей. Вони впливають на маси за допомогою навіювання та переконань. Коли відбувається процес соціальної адаптації, підлітки стикаються зі змінами в соціальному середовищі і ЗМІ може вплинути на їхню соціалізацію. Розробка ж діагностики допоможе виявити негативні аспекти та розробити стратегії подолання цих впливів. Потреба ж самої обробки даної діагностики в об'єктивних даних, адже дозволяє зібрати дані, які можуть бути використані для прийняття обґрунтованих рішень щодо впливу ЗМІ на соціалізацію молоді. План розробки діагностики педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію сучасної молоді є важливим інструментом для розуміння та вдосконалення науково-педагогічних настанов з питання впливу ЗМІ на молодь, а саме:

- 1.** Якість спілкування з батьками, однолітками у сучасної молоді.
- 2.** Педагогіка партнерства є ключовим компонентом у сучасному світі, особливо в контексті взаємодії з батьками та однолітками. Потрібно бути взаємоповага, коли всі учасники навчального процесу повинні поважати одне одного, обов'язковий дискурс при живому спілкуванні, тож тоді й буде більш поглиблений поріг входження в рамках заданої теми впливу ЗМІ на молодь.
- 3.** Авторитет педагогів в очах молоді

Принцип наслідування допомагає педагогам встановити зворотній

зв'язок з молоддю, адже коли є високий рівень знань, етики та професіоналізму, це надихає молодь займатися саморозвитком, а в рамках медіа-просвітництва це важливо.

4. Колектив референтної групи молоді.

Саме нормативні референтні групи виступають джерелом норм, які регулюють поведінку молодого індивіда. Вони визначають, які дії та ставлення вважаються прийнятними, впливаючи на самооцінку, поведінку та формування ціннісних орієнтирів індивіда.

5. Вміння молоді критично оцінювати джерела.

Сучасній молоді потрібно притримуватися основ критичного мислення з питань медіаграмотності, а саме: аналізу, оцінці та синтезу інформації. Все це їм потрібно для того, щоб об'єктивно оцінювати інформацію, робити обґрунтовані висновки та приймати раціональні рішення, якщо буде зіткнення з ненадійними джерелами у соц-мережах.

6. Джерела інформації, що найчастіше обговорюються молоддю.

Здатність критично оцінювати інформацію з різних популярних джерел. Сучасна молодь також плутає і-нет-програми з класичним медіа-середовищем [мал. 2.2.].

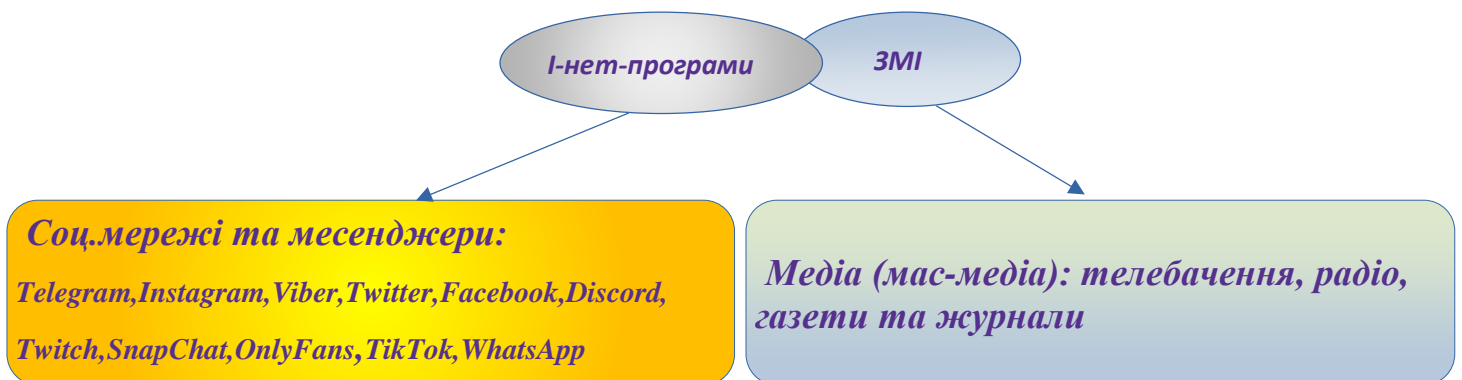

Рис.2.2. «Засоби масової інформації та інтернет-застосунки»

[Розроблена автором за джерелом [17]]

Аналіз джерел інформації - є важливим умінням для молоді, коли педагогічні умови сприяють розвитку медіаграмотності, щоб молодь могла розрізняти достовірну інформацію від дезінформації. Використання сучасних інтерактивних технологій у навчальному процесі може покращити засвоєння матеріалу та зацікавленість молоді. Тож поступовий перехід від одного рівня навчання до іншого (наприклад, від початкової школи до середньої) вимагає наступності в навчальних програмах та методиках. Це допомагає забезпечити плавний перехід для молоді, а створення інклюзивного навчального середовища, де кожен учень/студент має можливість розвиватися, тож є важливою педагогічною умовою.

Оцінка молоддю достовірності інформації є дуже важливим аспектом, адже сьогодні інформаційна й медійна грамотність є ключовою ознакою й компетенцією у сучасному світі, тож саме педагогічні умови повинні сприяти розвитку критичного мислення у молоді, а це, в свою чергу, включає також здатність аналізувати інформацію, розрізняти факти від думок та оцінювати аргументи, тож молодь повинна й вміти ставити під сумнів інформацію, перевіряти її достовірність та робити обґрунтовані висновки. Звичайно ж і педагогічні умови мають сприяти розвитку медіаграмотності, адже це включає розуміння функцій медіа, критичну оцінку контенту та вміння ефективно споживати інформацію. Молодь повинна розуміти, як працюють ЗМІ, соціальні мережі та інші джерела інформації, а педагогічні умови, в свою чергу, повинні навчити молодь розрізняти об'єктивну інформацію від дезінформації та фейкових новин. Молоді люди повинні розуміти, як впливає інформація на їхні переконання та рішення, а педагогічні умови мають також сприяти формуванню етичних норм споживання інформації, щоб сучасне молоде покоління розуміло, як впливає їхнє медіаспоживання на суспільство та інших людей акцентує увагу на цьому Олег Джолос у своїй праці

«Інформаційна та медійна грамотність - головна компетенція сучасної людини» [7]. Саме так це допоможе і нашій українській молоді бути критичними споживачами інформації, розуміти її важливість та вплив на суспільство.

2.3. Результати діагностики педагогічних умов впливу ЗМІ на соціалізацію молоді

Сьогодні для збільшення позитивного впливу медіа простору та завдяки технологічному прогресу все частіше результативна медіапедагогіка, яка вивчає процеси соціалізації, виховання, навчання і розвитку особистості медійними засобами, використовується для навчання молодого покоління, тож є особливості впливу використання топ трьох за популярністю медіа: соціальні мережі, перегляд телевізора та відео на навчання. Члени європейськомовної спілки та громадські медіа-організації педагогічних умов запустили шкільне телебачення загальна педагогіка та історія педагогіки інформаційно-комунікаційної технології в освіті та програми для своїх телевізійних і YouTube-каналів, а також виробляють додатковий контент для своїх цифрових платформ і власних віртуальних класів. У співпраці з міністерствами освіти вони дбають про те, щоб їхній навчальний зміст був відповідним та адаптованим до навчальних програм для дітей. Крім YouTube значну роль відіграють платформи Coursera, Khan Academy і Udemu, через які молодь може отримати доступ до навчальних посібників та відео практично з будь-якої теми. Інтеграція соціальних медіа в сучасну освіту створює унікальну динаміку та стає все більш популярним способом для навчання. З одного боку це завдяки легкому доступу до цінних ресурсів, а з іншого боку спростилося співпраця з однолітками, звернення за допомогою до наставників або участь у змістовних бесідах стала ефективнішою та зручнішою ніж будь-коли раніше,

перетворивши спілкування на важливий інструмент для академічного та особистого зростання. Перевагою використання медіа в педагогічній освіті також можна виділити мобільність навчання, використання індивідуального підходу і диференційованість. І під час пандемії коронавірусу, віртуальне навчання та соціальні мережі стали важливим освітнім інструментом. Вони роблять освіту захоплюючою і доступною для всіх, щоб навчатися будь-де в будь-який час. А також розвивають корисні навички, які дозволяють молоді завдяки педагогічним умовам медіаграмотності на практиці демонструвати наступні результати:

- **Бути більш прискіпливими, споживаючи медіа-контент;**
- **Потрібно критично мислити;**
- **Аналізувати й досліджувати отриману інформацію;**
- **Виразити себе та проявляти свою творчість;**
- **Креативно мислити.**

Не дивлячись на велику кількість позитивних аспектів молоді не потрібно зловживати медіа простором. При цьому використовуючи його для навчання ми отримуємо ефективніший і цікавіший спосіб навчання.

Висновки до другого розділу

Отже, сьогодні медіа заповнили наше життя і не помітити цей вплив просто не можливо, особливо для сучасної молоді. Та цей неймовірний простір може впливати не тільки позитивно, але й і негативно на сучасну молодь. Усе залежить від контенту, який вживається, тому так важливо його регулювати завдяки педагогічним умовам. Одним з таких рішень є використання медіа простору у педагогічному навчанні. Розглянувши найпопулярніші медіа для отримання інформації вивели топ три: телебачення, соціальні мережі і відео. Телебачення, як засіб інформаційної медіаосвіти: телевізійні програми,

документальні фільми та новини надають доступ до інформації про світові події, науку, культуру та історію. Розваги та відпочинок: телебачення пропонує різноманітні розважальні шоу, серіали, фільми та спортивні події. Соціальні мережі пропонують спілкування та зв'язок: соціальні мережі дозволяють молоді спілкуватися з друзями, родиною та колегами, навіть на великій відстані. Інформаційна грамотність: молодь може отримувати новини, думки та інформацію від різних джерел. Відео з інтернету, як джерело для навчання та саморозвитку: інтернет надає доступ до безлічі навчальних ресурсів, онлайн-курсів та матеріалів для самостійного вивчення. Робота та кар'єра: молодь може шукати роботу, розміщувати своє портфоліо та спілкуватися з професіоналами у своїй галузі.

РОЗДІЛ 3.
ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ
В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ
МОЛОДІ ПІД ВПЛИВОМ ЗМІ

3.1. Соціально-педагогічна програма формування культури
сучасної молоді під впливом ЗМІ

Мета програми: спрямованість на формуванні культури сучасної молоді, враховуючи їх активне використання засобів масової інформації, розвиваючи інформаційну грамотність та критичне мислення. В процесі формуванням культури сучасної молоді 7-9 класів, категорія яка найбільш вразлива до впливу ЗМІ / соцмереж, є створення сприятливих умов для всебічного розвитку, забезпечення та сприяння формуванню відповідальних громадян, а саме: розвиток критичного мислення та медіаграмотності, підвищення рівня соціальної відповідальності, розвиток комунікативних навичок, сприяння творчому розвитку, підвищення рівня інформаційної безпеки від кібер-булінгу та груп смерті.

Суттєвою перевагою даної програми є забезпечення вчителів інструментами та знаннями для ефективної роботи з молоддю, яка сприяє їхньому всебічному розвитку та формує в учнях культуру відповідального ставлення до інформації з інтернет-павутини та соціальних мереж (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

**Соціально-педагогічна програма формування культури
сучасної молоді під впливом ЗМІ**

Форми роботи. Практика.	Результативність (спрямування)	Аудиторія, на яку націлена форма роботи
<i>Складання соціального паспорту освітнього закладу</i>	<i>Формування бази даних учнів. Складання плану роботи відповідно до категорій.</i>	<i>Учні 7-9 класів</i>
<i>Зміст: навчання учнів задавати питання» (National Association for Media Literacy Education)</i>	<i>Зміст: п'ять ключових питань при перегляді Хот створив це повідомлення? Які техніки використовуються для привертання уваги? Які цінності, стилі життя та точки зору подаються? Як різні люди сприймають це повідомлення? Які цінності, стилі життя та точки зору залишаються поза увагою? Реалізація: використання інтерактивних занять та обговорень для аналізу медіа-контенту.</i>	<i>Учні 7-9 класів</i>
<i>Методика «Аналіз і зворотній зв'язок» (Donald Kirckpatrick)</i>	<i>Зміст: відстеження результатів впровадження програми. Збір зворотнього зв'язку від учнів та вчителів, адаптація програми на основі отриманих даних. Реалізація: регулярні опитування, аналіз успішності учнів.</i>	<i>Учні 7-9 класів</i>
<i>Методика «Цифрова безпека» (Howard Gardner)</i>	<i>Зміст: навчання основам кібер-безпеки, захисту особистих даних та етичної поведінки в інтернеті. Реалізація: проведення семінарів та тренінгів, створення інформаційних матеріалів для учнів, батьків.</i>	<i>Учні 7-9 класів</i>

<i>Методика «Здоров'я через освіту»(Bandura`s Social Learning Theory)</i>	<i>Зміст: пропаганда здорового Способу життя через освітні Заходи та приклади з реального життя. Реалізація: використання соціальних мереж для популяризації здорових звичок, організація фізкультурних заходів та психологічна підтримка учнів.</i>	<i>Учні 7-9 класів</i>
<i>Методика «Співпраця та комунікація»(Lev Vygotsky)</i>	<i>Зміст: навчання учнів ефективній комунікації через групові роботи, дискусії та інших інтерактивних методик для розвитку комунікативних здібностей. Реалізація: організація дискусійних клубів серед учнів.</i>	<i>Учні 7-9 класів</i>

Соціально-педагогічна програма формування культур сучасної молоді під впливом ЗМІ покликана для допомоги учням в подоланні негативних наслідків від кібер-булінгу, груп смерти, підвищення їх медіаграмотності, соціальних навичок. Також ця програма призначена для зниження рівня тривожності учнів, для підвищення їх самооцінки та розвитку комунікативних здібностей, рефлексії та емпатії (вмінні зануритися у внутрішній світ іншої людини, мислено зіставити себе на її місце, розуміти її психоемоційні стани, співпереживати їй). Вагомим спрямуванням даної програми є протидія психологічним наслідкам кібер-агресії та робота з психологічними травмами на основі так званого фідбеку (зворотнього зв'язку), що робить цю програму актуальною на сьогоднішній день.

3.2. Методичні рекомендації вчителям та батькам щодо умов формування культури поведінки в інтернеті у дітей і молоді

Сьогодні дуже важливо, щоб молоде і завзяте покоління покоління могло впевнено користуватись інтернет-ресурсами, як вже підготовленими медіаграмотними користувачами. Під час обговорення питань з безпеки нашої сучасної молоді на просторах інтернет-павутини важливо обрати правильний підхід. Щоб навчити їх критично аналізувати та розпізнавати фейки, без гіпербалізації самої картини, щоб не зашкодити психіці підростаючого молодого покоління.

Методичні рекомендації вчителям та батькам щодо умов формування культури поведінки нашої сучасної молоді в цифровому світі :

- Пояснення основ кібербезпеки: Проведення уроків і бесід з дітьми про важливість захисту особистої інформації, використання надійних паролів та уникнення підозрілих сайтів.
- Семінари для батьків: Організація заходів для батьків з метою підвищення їх обізнаності про загрози в Інтернеті та методи захисту.
- Аналіз медіаконтенту: Навчання дітей аналізу інформації, розпізнавання фейкових новин та маніпуляцій. Використання таких методик, як "П'ять ключових питань" для аналізу медіаконтенту.
- Спільне обговорення: Заохочення до обговорень новин і контенту в сімейному колі, що допоможе розвинути критичне мислення.
- Психологічна допомога: Надання ресурсів та підтримка у разі кібербулінгу або інших психологічних проблем, пов'язаних з Інтернетом

Висновки до третього розділу

Сьогодні засобам масової інформації відводять вагоме місце в системі відносин сучасного суспільства, оскільки вони перетворилися на необхідний елемент повсякденного життя людини, стали органічною частиною середовища її проживання. Нові технології, насамперед мікроелектроніка, глибоко впроваджуються у виробництві, все активніше застосовуються у всіх типах навчально-виховних закладів, а також у сферах дозвілля дітей та молоді. Для підростаючого покоління дітей більш звичним є сприйняття аудіовізуальної інформації, ніж печатної. Сьогодні діти починають користуватись інтернетом вже приблизно з трьох років. Цей процес не всі батьки можуть проконтролювати до кінця, що вже можна говорити про молодь. Таким чином, в наш час ЗМІ максимально впливають на процес соціалізації дітей та підлітків, і насправді лише на дистанції ми зможемо зрозуміти позитивне це явище, або ж негативне.

Отже, в умовах кризи традиційних інститутів соціалізації, представлених родиною та школою, ЗМІ, а в першу чергу соцмережі та інтернет стають одним із найважливіших інститутів соціалізації нового покоління, неформальної освіти та просвітництва, в певній мірі замінюючи традиційно сформовані форми соц-ції.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши стан досліджень впливу ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах воєнного стану, було виявлено їхній вплив на соціалізацію молоді в умовах війни. Також була окреслена роль і сутність ЗМІ як соціального і громадського інституту в умовах війни для соціалізації молоді. В ході дослідження було розроблено комплексно-цільову програму корекції впливу ЗМІ на соціалізацію молоді в умовах війни та виявлено її ефективність та проаналізовано педагогічні умови впливу ЗМІ на соціалізацію молоді. Акцент аналізу робився на правильному використуванні медіатехнології, критичному мисленні, аналізі та дослідженні джерел інформації, навчанні виражати себе та проявляти свою творчість, експериментувати і креативно мислити.

Було надано методичні рекомендації соціальним педагогам щодо корекції впливу ЗМІ на соціалізацію молоді, відштовхуючись від мети програми, спрямовуючись на формуванні культури сучасної молоді, враховуючи їх активне використання засобів масової інформації, розвиваючи інформаційну грамотність та критичне мислення. Розроблено було також методичні рекомендації для батьків та вчителів з умов формування культури поведінки в інтернеті у дітей та молоді. В них поюся основні принципи кібербезпеки, організація семінарів для батьків та учителів, правила аналізу медіаконтента, етикет та заохочення до спільного обговорення, аспекти з надання психологічної допомоги. Отже, усі окреслені цілі кваліфікаційної роботи були успішно реалізовані та виконані.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борт Н. / URL: [Сучасна молодь: баласт чи двигун розвитку країни | VoxUkraine] / [Українська молодь вірить у перемогу та готова долучатися до відбудови (ukrinform.ua)]
2. Васильків - Нова програма / РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ (core.ac.uk)
URL: Вплив мас-медіа. Громадська думка і ЗМІ - Підручник з Громадянської освіти. 10 клас.
3. Виноградова О.В. / Інтегровані соціальні послуги як напрям соціалізації дітей з інвалідністю в громаді / URL-покликання: Виноградова О.В. (pru.edu.ua) / Вплив війни на психічне здоров'я дітей (warchildhood.org)
4. Гисем О.О., Мартинюк О.О. «Громадянська освіта» 10 клас; Васильків І.Д., Кравчук В.М., Сливка О.А., Танчин І.З., Тимошенко Ю.В., Хлипавка Л.М. / URL: Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини — урок. Громадянська освіта, 10 клас. (miyklas.com.ua)
5. Гич Г.М. «Медійні методики активізації читання молоді» ст.14, Городецька О.В. «Захист психіки молоді від негативного впливу ЗМІ», ст.17, Дятел Н.В. «Розвиток критичного мислення в рамках сучасної концепції медіаосвіти», ст.22; URL-покликання: <https://library.mk.ua/wp-content/uploads/2015/12/theses.pdf> URL-покликання: [ІС Волохіна, ІМ Шимко "Технології формування безпечної поведінки підлітків в інтернет-мережі](#)
6. Джолос О. / Інформаційна та медійна грамотність - головна компетенція сучасної людини/ URL-покликання: <https://medialiteracy.org.ua/informatsijna-ta-medijna-gramotnist-golovna-kompetentsiya-suchasnoyi-lyudyny/>.
7. Єнін М. Н. Засоби масової інформації (ЗМІ) // Велика українська енциклопедія. URL:

- звернення: 26.09.2024). / URL: <https://www.unicef.org/ukraine/guidelines-journalists-reporting-children>
8. Караман О.Л., Савченко С.В., / URL-покликання: КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ | Вісник Національної академії педагогічних наук України
9. Кела Блерта / Сприяння позитивним змінам через розвиток потенціалу молоді / URL-покликання: [Сприяння позитивним змінам через розвиток потенціалу молоді | United Nations Development Programme (undp.org)]
10. Костюкевич О. у своїй праці «Роль учителя в соціалізації учнів у сучасному інформаційному середовищі». ст.375; URL-покликання: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1158>
11. Кравченко О. / «ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ» / ст. 274 / URL-покликання: [https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39478/Kravchenko O.pdf?sequence=1](https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39478/Kravchenko%20O.pdf?sequence=1).
12. Крушинська Д.О. / Соціалізація особистості / URL-покликання: <https://moyaosvita.com.ua/psihologija/socializaciya-osobistosti/> URL-покликання на джерела: Соціалізація молоді в українському суспільстві: стан, особливості становлення -> Стаття -> Український науковий журнал "ОСВІТА РЕГІОНУ"
13. Лалл Джеймс. Мас-медіа. Комунікація, культура: глобальний підхід / Джеймс Лалл. — К.: «К.І.С.», 2002. — 264 с.
14. Мороз Н.О. / Засоби масової інформації та їх роль у суспільному житті / URL-покликання: <https://core.ac.uk/download/pdf/48399666.pdf>
15. Нікуліна О. / Міфи про реформи в Україні / URL-покликання: <https://acmc.ua/mify-pro-reformy-v-ukrayini-vykryvlene-spryjnyattu-a-chy-svidome-poshyrennya>

16. Національна академія педагогічних наук України / Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / URL-покликання: <https://ipv.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Kontseptsiiia-vykhovannia-ditey-ta-molodi-v-tsyfrovomu-prostori.pdf>
17. Петрунько О.В. «Соціалізація в умовах медіасередовища: актуальність проблеми»; ст.413. URL-покликання: <https://ap.uu.edu.ua/upload/publicationpdf/bbf294724d81de0c1fe6069fc9cbb597.pdf>
18. Пилипчук Р. – „Молодіжна Альтернатива” / URL: ЗМІ як соціальний інститут та інститут громадянського суспільства (ua.org.ua).
19. Психологер / Критичне мислення: чому воно важливе особливо зараз?/ URL-покликання: <https://psychologer.com.ua/krytychne-myslennia/>
20. Різун В.В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація» / В.В. Різун. — К.: Просвіта, 2008. — 260 с.
21. Суятинова К. / Вплив війни на молодь в Україні | Cedos / URL-покликання: [46.pdf](https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/46.pdf) (aphn-journal.in.ua) / Молодь, політика та ідентичність: які вони, молоді українці, і чого очікувати від них? - Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва (dif.org.ua)
22. Фотографії по тематиці кіберспорту / URL-покликання: [Кіберспорт](#)
23. Чорна О.М./Функція сім'ї та специфіка реалізації в сучасних умовах / URL-покликання: <https://naurok.com.ua/funkci-sim-ta-specifika-h-realizaci-v-suchasnih-umovah-415359.html> / [https://www.bbc.com/ukrainian/press-review-45570339/](https://www.bbc.com/ukrainian/press-review-45570339) Христо Хафтанджієв «Міфологічні архетипи комунікації» 1.1. «Архетип світла і тьми - самий універсальний архетип міфа» , с.52 / URL: <http://studcon.org/vplyv-zasobiv-masovoyi-informaciyi-na-formuvannya-svidomosti-uchniv>
24. Чугуєво-Бабчанський Лісовий Фаховий Коледж / URL: [Пам'ятка про медіаграмотність](#)
25. Яцюта М.С. / «ВПЛИВ МЕДІАПРОСТОРУ НА СУЧАСНУ МОЛОДЬ, ТА

ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО У НАВЧАННІ» / URL-покликання:
http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/68/part_2/54.pdf

